

**UNIVERSITAT
JAUME·I**

TREBALL FINAL DE GRAU EN MESTRA D'EDUCACIÓ INFANTIL

TÍTOL:

**El “Racó de la Festa” com a recurs
metodològic en Educació Infantil.**

Nom de l'alumne: Paula Pastor Camarena

Nom de la tutora de TFG: Sara Prades Plaza

Àrea de Coneixement: Didàctica de les ciències socials

Curs acadèmic: 2014-2015

ÍNDEX

Resum.....	Pàg. 3
1- Justificació.....	Pàg. 4
2- Introducció teòrica.....	Pàg. 4
3- Metodologia.....	Pàg. 7
3.1- Context del centre.....	Pàg. 7
3.2- Mètode.....	Pàg. 8
3.3- Materials.....	Pàg. 11
4- Resultats.....	Pàg. 12
5- Conclusions.....	Pàg. 14
6- Bibliografia i webgrafia.....	Pàg. 16

ANNEXOS

Resum

El present estudi té com a objectiu principal demostrar la importància de la imatge en l'Educació Infantil com un recurs metodològic. Aquest objectiu es vol aconseguir a través de l'elaboració d'un racó a l'aula. Aquest racó s'anomena "Racó de la Festa" i no és un racó de treball, sinó que és un racó per a observar, analitzar i reflexionar el contingut de les imatges i recursos visuals que hi ha en aquest, creant un diàleg entre l'alumnat fins a arribar a formar una assemblea sobre el tema. D'aquesta manera, es treballen temes que són de total interès per a l'alumnat, creant així un aprenentatge significatiu i útil per a aquest. Els temes són: el Carnestoltes, la Magdalena, la Pasqua i el Dia del Llibre, aquesta última acompanyada de la llegenda del cavaller Sant Jordi.

En el programa d'intervenció, han participat els xiquets i les xiquetes d'una de les dues classes de cinc anys d'Educació Infantil del CEIP Jaume I de Castelló de la Plana. És destacable la gran implicació d'aquests xiquets i xiquetes. El resultat obtingut d'aquesta experiència va posar en rellevància el fet que la imatge com a recurs metodològic hauria de ser treballada com una estratègia d'ensenyança-aprenentatge en les aules del segon cicle d'Educació Infantil.

Paraules clau: Racó, imatge, recurs metodològic, ensenyança-aprenentatge i educació infantil.

Abstract

The aim of the following study is to reveal how important images are during early childhood education and how useful they are as a teaching methodology. For the purpose of my study, I arranged a space in a classroom which was devoted to images only. It was called "Racó de la Festa" and it had little to do with other corners in the classroom, as it was not a working corner. My corner was intended to let students see, understand and think about the content of each of the images and other visual materials displayed there so that a discussion about a topic could be raised and, then, everyone had something to say in the assembly. Every discussion topic was attractive to the students in order to make them feel highly motivated and they learned in a much more effective manner. Topics I worked with were: Carnival, Magdalena, Easter, and the Book Day. The latter was done together with the legend of St. George and the dragon. The study has been carried out in CEIP Jaume I of Castelló de la Plana with a group of children aged 5 to 6 years and their involvement was highly remarkable. The resulting outcome shows clearly that images should be more relevant as a teaching-learning strategy in early childhood educational.

Key words: Corner, image, methodological resource, teaching-learning strategy and early childhood education.

1- Justificació

La imatge sempre ha estat present en l'educació. A més a més, actualment, amb l'arribada de les noves tecnologies, tant als centres educatius com a les llars familiars, aquesta tendència s'ha vist accentuada. La imatge és un element que està molt present en la vida dels xiquets i de les xiquetes, ja que fan ús d'aparells electrònics a través dels quals descobreixen moltes coses per mitjà d'imatges. És per aquesta raó que aquest treball de fi de grau està dedicat a analitzar la importància de les imatges en l'Educació Infantil. Així mateix, és un tema molt important dintre de l'educació i per això ens va agradar la idea de poder estudiar-lo per a poder conèixer quins resultats obtindria. A més a més, realitzant la investigació bibliogràfica no vàrem trobar massa exemplars actualitzats, cosa que ens va fer agafar amb més força aquest treball per a poder actualitzar informació d'aquest camp.

La finalitat d'aquest treball realitzat és la de comprovar la millora de l'ensenyança a través d'imatges, fotografies, dibuixos i recursos visuals que s'han utilitzat com a mètode d'ensenyança-aprenentatge. Aquesta metodologia va molt més allà de la mera observació bàsica, que és el primer pas a seguir. Després, entren en joc els arguments i diàlegs que l'alumnat desenvolupa per enraonar sobre aquest tema i les diverses opinions sobre aquest. Tot açò, ens ha dut a fer un estudi per a veure els comportaments i les actituds que presenten els xiquets i les xiquetes d'Educació Infantil, davant del treball per imatges.

Aquest estudi es pot definir com una pràctica duta a terme per comprovar si el treball a través d'imatges, sense fer ús de les noves tecnologies, és més o menys efectiu, és a dir, si l'alumnat entén i compren millor mitjançant aquest racó d'imatges o, per contra, no resulta efectiu.

Per últim, com a futurs docents d'Educació Infantil, considerem que aquest treball de fi de grau és una clara oportunitat per aconseguir que, al menys, part de l'alumnat de cinc anys de l'escola Jaume I de Castelló de la Plana iniciï una nova pràctica educativa, que entre tots i totes treballarem d'una manera totalment lúdica i farem que el resultat sigui tot un èxit.

Per a finalitzar aquest apartat, és el moment per comentar les parts que té el treball. En primer lloc, hi ha una introducció teòrica en la que es valoren diferents opinions sobre aquest tema. A continuació, l'apartat de metodologia s'ha dividit en tres parts: el context del centre, on apareixen les característiques de l'alumnat i d'aquesta escola, el tipus de metodologia que s'ha utilitzat i tot el procés a seguir per a arribar a l'objectiu i per últim, els materials dels quals s'han fet ús per a poder dur a terme aquest racó. Després, en el següent apartat, que són els resultats, s'explica tot allò que s'ha pogut observar durant la pràctica i tots els resultats que s'han obtingut, amb l'anàlisi de cadascun. Per acabar aquest treball, es dedica un apartat a les conclusions extretes, on es presenta una reflexió final de tot el procés i de les conseqüències dels resultats.

2- Introducció teòrica

En aquest treball final de grau (TFG), un concepte essencial que anem a treballar és la imatge, definida per l'autor Santos Guerra (1984) de la següent manera: "*Decimos que la imagen*

es “representación”, “reproducción”, “retrato”. Y si es retrato, lo es de algo. Por eso la imagen, es imagen de algo” (p. 102). En relació amb aquesta definició, es pot dir que les imatges sempre estan representant alguna cosa, que a través del pensament crític de les persones, es poden extraure molts aspectes per a analitzar-los. A més a més, aquest anàlisi crític dóna pas als sentiments, a les emocions i a la reflexió i les expressions personals, com bé diu Santos Guerra (1984): “*La imagen se convierte en un lugar para el diálogo, en un lenguaje que permite entenderse no sólo en el terreno de las ideas sino en el de los sentimientos y emociones*” (p. 172).

També, és una manera per a fer participi a l'alumnat d'una forma activa, en la que pot expressar tot allò que li oferta la imatge; com diu Santos Guerra (1984): “*La imagen nos interpela, nos pregunta, nos “concede la palabra” para que expresemos aquello que nos sugiere, aquellos sentimientos que produce, aquellos sentimientos que despierta*” (p. 208). Hi ha més autors i autores que recolzen aquesta idea, com per exemple Ontoria Peña i Molina Rubio (1988): “*La interacción, para que responda a una línea participativa, debe facilitar un clima de libertad tanto de actuación como de expresión de sentimientos*” (p. 15).

Totes aquestes expressions personals conclouen en un diàleg replet d'arguments en els que l'alumnat és capaç d'expressar tot allò que pensa, arribant així a crear un aprenentatge significatiu entre tot el grup de la classe. Aquesta idea és recolzada per l'autor Means (1979): “*El aprendizaje en grupo, que implica una fusión del conocimiento y la experiencia de todos los participantes, es a menudo más duradero que el aprendizaje individual*” (p. 29). D'aquesta manera l'alumnat pot arribar a reflexionar sobre tot allò que s'està parlant en l'assemblea de grup i inclús tindre opinions dispars amb els companys i companyes fins a arribar a crear un debat, com bé ens diu Yamila Rigo (2014): “*Las imágenes, las fotografías y las obras de arte ofrecen como recurso educativo-didáctico posibilidades para comprender, analizar, explorar, curiosar diversidad de conocimientos, reflexionar conceptos y discutir en torno a ellos*” (p. 1).

Per a poder arribar a crear aquestes situacions, tant l'alumnat com la docent fan ús del llenguatge verbal i no verbal per a interpretar el llenguatge escrit que representa la imatge, com ens diu Santos Guerra: “*El lenguaje escrito-visual supone también la combinación de la palabra y de la imagen. En efecto, la palabra escrita, pie de viñeta o título, precisa, delimita e incluso modifica el sentido de una imagen*” (p. 94). En açò, es pot entendre millor la imatge si a baix apareix alguna cita o frase representativa per a il·lustrar millor el significat d'aquesta i així representar la realitat amb més claredat, com afirmen les autores Bassedas, Huguet i Solé (1996): “*El dibujo i el llenguatge verbal són una recreació de la realitat, ens serveixen per a evocar les coses no presents*” (p. 80).

A més, per a poder encaminar els arguments i les opinions de l'alumnat, i si escau arribar a un debat, és necessari el paper de la docent com a guia d'aquests. D'aquesta manera és demostrat per diversos autors (Abramowski, 2009; Augustowsky, 2011; López Valdovinos, 2001; Perales y Jiménez, 2002):

“Una de las estrategias para guiar la lectura y observación de las ilustraciones es la formulación de preguntas que ofrezcan al alumno una estructura para desmenuzar, desarmar y de-construir, y que brinden la posibilidad de entablar una conversación con las imágenes, establecer hipótesis, relacionar conceptos y aprovechar los conocimientos previos, así como de inquirir sobre los distintos elementos que la componen, con el objetivo de verla y entenderla desde otra perspectiva más constructiva” (p. 2-3).

Ací es poden veure els aspectes que realitza la docent per a què l'alumnat pugui arribar a entendre-ho tot bé i arribar a produir-se el diàleg entre els companys i companyes. A més a més, la docent també té el paper de motivar a l'alumnat per a què aquest li paregui interessant tot el contingut del racó, així ho demostra Means (1979): *“Se ha demostrado que el estudiante convenientemente motivado aprende de manera más rápida y permanente que el que no lo está”* (p. 21).

Tots aquests aspectes que s'estan comentant fan que s'arribe a pensar en un fi, és a dir, a pensar en la importància de la imatge com a un recurs metodològic en l'Educació Infantil. D'aquesta manera es crea un aprenentatge significatiu per a l'alumnat, com afirmen els autors Ontoria Peña i Molina Rubio (1988): *“El aprendizaje supone un descubrimiento y comprensión del mundo exterior y la incorporación a sí mismo, es decir, un aprendizaje significativo que responde a las necesidades e intereses del alumno”* (p. 24). Tot açò s'aconsegueix fent ús d'una metodologia socialitzadora; que estiga adaptada al desenvolupament evolutiu de l'alumnat, sempre tenint en compte les característiques d'aquests, i per últim, també ha de ser constructiva i lúdica, per a incrementar la motivació i la participació activa d'aquests (Llevot Calvet, 2006, p. 114). Així mateix, l'autora Yamila Rigo (2014) també opta per aquesta opció: *“En suma, el uso de la imagen como recurso didáctico debería ser tenido en cuenta como una estrategia de enseñanza-aprendizaje para planificar las tareas académicas en distintas asignaturas y en todos los niveles educativos”* (p. 8).

Havent pensat i reflexionat sobre tots aquests àmbits tractats, cal deixar constància dels objectius principals que la imatge persegueix, com molt bé ho diu l'autor Santos Guerra (1984): *“Se intenta conseguir captar la atención, cortar la monotonía de un texto escrito o introducir una variante que despierte interés en el alumno”* (p. 122). Després de saber els objectius que es poden aconseguir amb aquest racó, ja es va poder plantejar l'avaluació de l'alumnat i de la funcionalitat del racó, la qual sempre s'ha dut a terme a través de l'observació directa, continua i sistemàtica per a poder anar ajustant-la a les necessitats de l'alumnat. Les autores Bassedas, Huguet i Solé (1996) també recolzen aquesta opció: *“La función básica de la evaluación en esta etapa es la de proveer información que permita ir regulando la enseñanza, ajustarla y adecuarla a los diferentes usuarios a qui se dirige”* (p. 262).

Per a concloure aquest apartat s'ha de dir que la imatge, com ja s'ha parlat anteriorment, està molt vigent en la societat d'avui en dia, inclosa en les vides dels xiquets i les xiquetes, per

això és molt important tractar-la amb total normalitat, sempre i quant ensenyem a l'alumnat a saber analitzar-la i veure-la d'una manera crítica, com afirma algun autor: "*Nuestros educandos de hoy han nacido en la época de la imagen, razonan con la cabeza (...). Si es necesario, pues, que nos preocupemos de enseñar con la imagen, porque es el lenguaje de nuestros días*" (Taddei, 1979, p. 17). La imatge ha arribat a ser un llenguatge per a poder comunicar-nos en el dia a dia i també mitjançant la qual s'aprenen moltes coses, tant en l'educació formal com en la informal.

3-. Metodologia

3.1-. Context del centre

Aquest estudi s'ha dut a terme en el CEIP Jaume I de Castelló de la Plana, escola pública d'Educació Infantil i Primària. Aquest centre imparteix nou cursos, tres d'Educació Infantil i sis d'Educació Primària; a més a més, cada curs compta amb dues línies, A i B. Aquesta escola està situada prop de l'estació de Renfe de Castelló, concretament al camí vell d'Alcora; és una zona d'un nivell socio-econòmic mitjà. Aproximadament en aquest centre educatiu hi ha uns quatre-cents cinquanta alumnes matriculats, tenint en compte l'alumnat d'Educació Infantil i Primària. La dinàmica que s'observa, any rere any, és d'un increment progressiu de l'alumnat estranger. Inclús, el percentatge real arriba a ser més elevat que l'habitual, ja que molts alumnes són comptabilitzats com espanyols perquè han nascut a Castelló, encara que els seus pares i/o mares provenen d'altres països. En aquesta escola es constata la importància de potenciar la llengua valenciana, d'elaborar un Pla d'Acollida o de donar a conèixer altres cultures a l'alumnat, sempre tenint present l'ideari d'aquest centre educatiu: "Volem formar persones en Castelló i del món".

Aquesta escola pública i aconfessional es basa en uns principis, uns dels quals són els següents. La integració de tots els membres de la comunitat educativa a fi i efecte d'aconseguir un centre integrador, participatiu, democràtic i comunitari, on els pares/mares/tutors/es siguin participants de la tasca educativa dels docents.

Un altre principi és la promoció de valors i actituds democràtics de respecte als drets humans, aprendre a aprendre, educació per a la salut, comportament cívic, responsabilitat, integració de totes les nacionalitats que conviuen a l'escola, col·laboració, creativitat, solidaritat, autonomia, discussió, reflexió, pluralisme i valoració de l'esforç.

D'altra banda, un altre principi és l'aposta per la introducció i l'ús de les noves tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), com un recurs educatiu més, com per exemple un ordinador per aula d'infantil amb accés a Internet. El centre busca així adaptar-se a les TIC aplicades a l'educació i oferir-les a la comunitat educativa per a fer de l'escola un centre modern i preparat per a les innovacions tecnològiques del futur. Aquests recursos són, i seran, molt importants per a determinar la qualitat de l'ensenyament.

El bilingüisme és un altre principi que l'escola considera important en la nostra societat oberta a la immigració. L'objectiu del centre és un domini adequat de la llengua valenciana i

castellana al final de l'escolarització introduint l'anglès des de l'educació infantil com a tercera llengua, per això, aquest centre escolar té autoritzat el Programa Plurilingüe per a l'educació infantil. La llengua pròpia de cada alumne/a és considerada com un factor més de la diversitat i, per tant, esdevé un factor de respecte i de riquesa cultural. El col·legi disposa d'un model per l'aprenentatge de les llengües oficials de la Comunitat: El Programa d'Immersion Lingüística (PIL). Actualment s'està convertint de manera gradual en el Programa Plurilingüe d'Ensenyament en València (PPEV).

L'últim principi és l'atenció a la diversitat com a valor cultural, social i educatiu. En el centre es considera que la diversitat esdevé factor d'enriquiment per al grup. Es treballa l'acceptació de les diferències en un context de col·laboració i tolerància. Els diferents interessos, motivacions, ritmes, maneres d'aprendre, sexe, llocs de procedència, situacions familiars, llengües i ideologies esdevindran factors de respecte entre els membres de la comunitat educativa i es potenciaran les actituds positives de cara a aquesta diversitat. També es treballa partint dels coneixements previs de l'alumnat, intentant articular les diferències en el marc del grup/classe.

Pel que fa a les característiques generals de l'aula on s'ha impartit aquest estudi, cal destacar que la seua ràtio és de vint-i-cinc alumnes, concretament onze xiquetes i catorze xiquets de diverses nacionalitats. A més a més, cal dir que aquesta està dividida en diferents racons, com per exemple el racó de matemàtiques, el racó del projecte, el racó de la botiga, el racó de llenguatge, etc. D'igual manera, a partir del segon trimestre, l'alumnat es troba assegut repartit en dues zones, en una part hi ha dotze alumnes i en l'altra hi ha tretze. El funcionament d'aquesta aula es basa en una metodologia basada en les rutines diàries, on es treballen tots els temes a través dels racons i dels projectes de treball. S'utilitzen diferents materials per a treballar el tema a estudiar i per a realitzar les corresponents activitats. On es plasmen tots els continguts és en les fitxes, que després l'alumnat aplega a les llibretes.

Per últim, cal destacar la manera de treballar de la mestra tutora d'aquesta aula, la qual fa participar a tot l'alumnat per a què tots tinguin l'oportunitat de poder expressar els seus sentiments, emocions i pensaments. Així doncs, l'alumnat té llibertat per a escriure, parlar, contestar i dibuixar a les preguntes que li realitza la mestra, entre moltes altres coses.

3.2.- Mètode

Abans de començar com a tal aquest apartat cal deixar l'opinió de tres autores, sobre la metodologia, per tal d'expressar com l'entenem nosaltres:

“Per tant, no hi ha metodologies bones ni dolentes, sinó bones maneres o males maneres d'aplicar-les. Cal escollir la metodologia segons els objectius i les finalitats que ens plantejem i desenvolupar estratègies d'observació per valorar després el que passa realment a l'aula i els comportaments i les actituds dels nens i les nenes” (Bassedas, Huguet i Solé, 1996, p. 301)

Aquest estudi va començar amb una xerrada amb una de les tutores de cinc anys del CEIP Jaume I de Castelló de la Plana, classe amb la que s'anava a posar en pràctica aquesta investigació. Li se va comunicar aquesta proposta d'estudi, en la qual es volia formar un nou racó a l'aula. Amb el consentiment de la tutora, es varen debatre diferents temàtiques per a aquest racó, com per exemple: les estacions de l'any, els oficis, els mesos de l'any, etc. Fins que ens va agradar el tema de les festes, així, totes aquelles festes que foren celebrades a l'escola, són les que treballaríem al "Racó de la Festa" a través d'imatges, fotografies, dibuixos, materials i objectes, és a dir, recursos visuals relacionats amb aquestes. Les festes seleccionades varen ser: les Carnestoltes, la Magdalena, la Pasqua i el dia del Llibre, aquesta última va anar acompanyada de la llegenda de Sant Jordi.

El "Racó de la Festa" no és un racó habitual de treball, sinó que és un racó al que li se dedica una estona cada dia per a observar tots els recursos visuals que ens mostra i analitzar-los. Així estudiem aquestes festes, observant, analitzant i donant la nostra pròpia opinió al respecte. Per a què aquest procés funcione d'una manera més àgil, doncs, la docent realitza preguntes a l'alumnat per a motivar-los i per a arribar a crear un diàleg, així es poden conèixer els seus arguments, els seus comportaments i les seues actituds davant dels recursos visuals que es treballen en eixe moment. Aquest racó té el títol del "Racó de la Festa", el qual va ser penjat el dia 10 de febrer de 2015, dia que es va fer l'explicació a l'alumnat de l'existència d'aquest nou racó a l'aula. (Annex 1).

La duració de cada festa dins del racó és aproximadament d'una setmana, amb el treball diari d'uns quinze minuts. Cada dia que observàvem el "Racó de la Festa" podíem comprovar com l'alumnat recordava tot allò que havíem vist els dies anteriors i era capaç de contar-ho i expressar noves opinions. Quan els dies finalitzaven, ens anotàvem tots aquells aspectes que consideràvem rellevants per a poder analitzar-los i després plasmar-ho per escrit en aquesta recerca.

El funcionament dels racons comença amb el muntatge, i després abans de dir que el "Racó de la Festa" ja està preparat, ens esperàvem a veure les reaccions de l'alumnat, és a dir, esperàvem a què l'alumnat es donés compte de què el tema del racó havia canviat, procés pel qual està basat en l'observació directa per part de l'alumnat. Si per contra, ningú s'adonava de res, doncs, la docent en la estona dedicada a aquest racó, els preguntava: "No heu vist cap cosa nova a l'aula?" i poc a poc ells i elles observaven fins que deien: "El Racó de la Festa ha canviat!" o exclamacions similars. És ací quan els dèiem: "I què podeu observar al racó?" i ells i elles ràpidament començaven a fer una pluja d'idees en la què apareixien totes les paraules clau a tractar en el determinat racó. Poc a poc vam anar donant la paraula als alumnes per a què anaren expressant les seues opinions al respecte. Però, el paper de la docent no acabava ací, sinó que aquesta continuava fent-los preguntes i observant, per a poder guiar-los en el diàleg i en els seus arguments, com diu Means (1979): "*Es evidente que los maestros guían a los alumnos mediante sus palabras, sus actividades, la manera de actuar y la habilidad para manejar el ambiente*" (p. 19). Tanmateix, també vàrem tindre l'oportunitat de veure els comportaments i les actituds que

presenten durant tota aquesta estona, escoltant així les reflexions que arriba a fer l'alumnat sobre tota la informació obtinguda; ja que, "*No hay educación sin reflexión*" (Santos Guerra, 1984, p. 177).

En ocasions, al "Racó de la Festa" hi havia alguna cançó, poema o dita, i com que observàvem el racó prou a sovint, al final acabaven sabent de memòria aquests recursos, amb l'ajuda de la docent. Fins i tot, els últims dies eixien alumnes voluntaris per a cantar la cançó, recitar el poema o dir la endevinalla.

El "Racó de la Festa" dedicat a treballar les Carnestoltes (Annex 2) es va dur a terme del dimecres 12 de febrer de 2015 al dimecres 18 de febrer de 2015. Abans del dia 12, en les estones lliures que tenia l'alumnat, pintaven les lletres del títol d'aquest racó i, a més escrivien en papers de colors paraules relacionades o característiques d'aquesta festa, com per exemple: festa, música, coets, cantar, ballar, disfressa, etc. El dia 12 es va muntar aquest racó amb tots els dibuixos realitzats, els quals estaven replets de colors vius, cosa característica de les Carnestoltes. A més a més, per un costat hi havia preparada una cançó amb la lletra escrita i per l'altre costat un poema també amb la lletra, ja que l'alumnat de cinc anys comença amb la lectura.

El "Racó de la Festa" dedicat a la Magdalena (Annex 3) es va treballar del divendres 20 de febrer de 2015 al divendres 6 de març de 2015. Els dies anteriors en les estones lliures l'alumnat pintava les lletres del títol de color verd, el qual representa aquesta festa, i també van fer les banderes representatives de Castelló de la Plana, que es pengen per la ciutat quan és Magdalena. El dia 20 es va muntar el racó amb l'inici del pregó de festes, una endevinalla amb els dibuixos i el nom de la resposta, un poema d'Enric Soler i Godes, la canya de la romeria i la brusa amb el mocador verd i el rotllo. Quan la docent va dir l'endevinalla, no va mirar a cap lloc del racó per a què no sabessin de seguida la resposta, fins que poc a poc van anar donant-se compte de què estava escrita i així i pensant, ho van endevinar. A més, vàrem treballar les diferències entre la gaiata de dia i la gaiata de nit, a través dels conceptes de bombeta encesa, bombeta apagada i llum. Hi havia dibuixos com també objectes representatius que la gent de Castelló de la Plana duu el dia de la romeria a l'ermita de la Magdalena.

El "Racó de la Festa" preparat per a treballar la Pasqua (Annex 4), el qual es va dur a terme del dijous 26 de març de 2015 al dijous 2 d'abril de 2015. El dia 26 es va muntar aquest racó amb tots els dibuixos i materials preparats. Hi havia una milotxa, joc representatiu d'aquesta festa, una mona de Pasqua amb el seu ou dins, berenar típic d'aquesta festa, una cistella amb ous de Pasqua, que a baix tenia posada la cita popular que es diu quan anem a menjar-nos l'ou de Pasqua. També hi havia escrita una cançó popular que es balla i es canta els dies de Pasqua, alguns xiquets i xiquetes sí que la coneixien, però alguns no, aleshores vam intentar ensenyar-nos-la tots i totes. D'aquesta manera hi havia material visual de tot tipus.

Per finalitzar aquest "Racó de la Festa", es va preparar la festivitat del Dia del Llibre acompanyat de la llegenda de Sant Jordi (Annex 5). El dia del llibre és el 23 d'abril, però l'escola per motius d'horaris va celebrar aquesta festivitat el dijous 30 d'abril, aleshores ens vam acoblar a

treballar el racó durant aquesta data per a què l'alumnat li trobés coherència. Aquest racó es va treballar del dimarts 28 d'abril de 2015 al dijous 30 d'abril de 2015. Es van preparar els títols, les imatges que representaven la llegenda de Sant Jordi pas a pas i quan treballàvem aquest racó, la docent contava la història en ordre per a què l'alumnat poguera veure les imatges poc a poc i saber quina anava darrere de l'altra. També es van treballar les imatges de Miguel de Cervantes, William Shakespeare i Garcilaso de la Vega, escriptors que, van morir al voltant del 23 d'abril. La docent els va explicar que aquests tres homes, eren autors de llibres molt famosos que varen morir al voltant del 23 d'abril, per això aquest dia és el dia del llibre.

Com a conclusió final d'aquest apartat, cal recalcar que el mètode utilitzat per dur a terme aquesta pràctica és totalment flexible, és a dir, la docent s'ha anat adaptant a cada circumstància i a les pròpies característiques de l'alumnat en qüestió. A més a més, ha sigut un mètode amb el que s'ha pogut fer participar a tot l'alumnat amb una predisposició activa en tot moment, aleshores es pot dir que els principals protagonistes d'aquest estudi han sigut els xiquets i xiquetes del col·legi Jaume I de Castelló de la Plana.

3.3- Materials

Els materials utilitzats en cadascun dels quatre racons, són recursos visuals, que com molt bé diu Santos Guerra (1984): "*La imagen no se nos ofrece casi nunca aislada; se suele presentar en un contexto*" (p.114). És a dir, cada racó tenia sentit en conjunt, donava a conèixer informació significativa i amb coherència per a comunicar diferents sensacions i sentiments als receptors (Santos Guerra, 1984, p. 121).

Pel que fa al "Racó de la Festa" dedicat a treballar les Carnestoltes, es va fer ús de diferents materials en quant al contingut, perquè tots eren dibuixos fets a mà per la docent. En primer lloc es van elaborar quatre dibuixos de les disfresses típiques amb les que l'alumnat sol disfressar-se a Carnestoltes, com són: un indi, una superheroïna, un pallaso i una princesa. Totes aquestes es van fer amb els colors tradicionals de cadascun d'ells, sempre tenint en compte que aquesta festa es caracteritza per la gran varietat de colors vius. Per altra banda, es va escriure la cançó de carnestoltes amb un dibuix per acompanyar-la, aquesta cançó és la que normalment es canta a les escoles quan es celebra aquesta festivitat. A l'altre costat es va escriure un poema de Carnestoltes, que també anava acompanyat d'un dibuix representatiu. Aquest ens va ajudar a adquirir vocabulari relacionat amb aquesta festa. Per últim, comentar que les lletres del títol i les paraules escrites a baix, va ser un treball realitzat per l'alumnat en estones lliures. Al finalitzar aquest racó, l'alumnat va acabar sabent la cançó i el poema de memòria.

En quant al racó de la Magdalena, va ser un racó una mica més especial perquè l'alumnat viu molt emotivament aquesta festa. Constava de molt de material visual, però de diferents tipus. El títol i les banderes tradicionals que llueixen als carrers de Castelló quan és Magdalena, van ser realitzades per l'alumnat. El material visual com la brusa, el mocador verd, el rotllo i la canya amb la cinteta, són uns objectes molt importants en aquesta festa que no podien faltar. Representen la

tradicional romeria que es fa tots els anys a l'ermita de la Magdalena. Per a mostrar-los una gaiata de dia i una de nit, es va preferir realitzar-ho d'una manera més divertida, aleshores es va fer ús d'una tradicional endevinalla. Per altra banda, es va escriure el poema tant bonic d'Enric Soler i Godes, el qual parla de l'ermita de la Magdalena, aleshores ho vam poder relacionar amb la tradicional vestimenta que també teníem al racó. Per últim, es va fer la primera part del pregó de les festes de la Magdalena, el qual és llegit per iniciar aquestes festes. Sols es va utilitzar la primera part perquè és la més coneguda i la que l'alumnat podria recordar. A més, com que en realitat es llegeix com si fos un pergami, doncs va ser elaborada de manera que paregués el més real possible.

Respecte al "Racó de la Festa" dedicat a la Pasqua, tot el material que es va elaborar va ser amb els colors que més representen a aquesta. Primer, es va fer una milotxa de quatre colors amb els seus llaços, material que a l'alumnat va agradar molt perquè ells i elles ho coneixien i a més és un joc que es sol jugar els dies de Pasqua quan ja comença a fer bon temps. Després, es va plasmar la cançó del dia de Pasqua escrita, la qual es sol cantar quan anem a dinar i a berenar per a passar el dia. També es va fer una mona amb el seu ou a dins repleta de colors i una cistella plena d'ous de colors en la que a baix es va escriure una cita representativa.

Per últim, en el racó dedicat a treballar el Dia del Llibre, acompanyat de la llegenda de Sant Jordi, es va dividir en dues parts, per una banda trobàvem l'espai del Dia del Llibre amb el seu títol i amb les tres imatges dels tres autors rellevants que varen morir al voltant del 23 d'abril, Dia del Llibre, amb els seus noms. A l'altra banda, el títol de la llegenda del cavaller Sant Jordi que anava acompanyat de cinc fotografies amb el seu nom corresponent davall, cadascuna amb els seus colors característics per a poder reconèixer-les bé.

Per a concloure aquest punt del treball, es pot dir que els materials elaborats per a tots els quatre racons estan fets de manera que cridaren l'atenció de l'alumnat i que ells i elles pogueren entendre tot allò que treballàvem, d'una manera eficaç i útil.

4-. Resultats

En aquest apartat del treball, cal deixar constància de tots els resultats obtinguts en la posada en pràctica d'aquest estudi, així, es podrà comprovar si s'ha arribat al fi que es volia arribar. Abans que res, cal parlar sobre el tipus de metodologia utilitzada. Ha sigut un mètode en el que l'alumnat ha sigut el vertader protagonista i també ha sigut qui ha dut avant aquest treball, ja que la docent sols feia de guia. Aleshores, l'ús d'aquest tipus de metodologia ha fet que l'alumnat tingués confiança a l'hora d'expressar els seus sentiments, ha fet que aquests conversaren amb els companys i companyes de forma lliure, però guiada, ha fet que treballàrem temes d'una forma diferent, d'una forma lúdica, que cridava l'atenció de l'alumnat. És a dir, aquesta metodologia ha creat en l'alumnat una curiositat per conèixer temes nous a través del "Racó de la Festa". I, per suposat, ha fet que l'alumnat entengués, aquestes quatre festes que s'han treballat, molt millor i d'una manera que estava totalment adaptada a les seues necessitats.

Aquest racó ha sigut molt útil per conèixer aquests quatre temes amb més profunditat i també per a motivar a l'alumnat en conèixer aquestes temàtiques d'una manera diferent per a ells i elles. Aquests, estaven molt motivats i entusiasmats a l'hora de conèixer un nou racó, ja que s'esperaven novetats i sobretot, els agradava molt observar les imatges per a, després, poder expressar allò que sentien.

Tanmateix, es pot dir que ha resultat ser una manera fàcil de treballar mitjançant imatges, les quals sí que ens han servit de recurs metodològic perquè totes aquestes estaven relacionades amb la seua respectiva festa. En açò, es pot remarcar que sí que ha resultat més fàcil i eficaç treballar a través d'imatges que no tan sols parlar del tema, sense mostrar cap recurs. Ja que, d'aquesta manera l'alumnat ho veia tot reflectit en les imatges i els resultava més fàcil entendre les coses de les que parlàvem, així que el resultat obtingut ha sigut més eficaç.

Els materials que s'han utilitzat han demostrat ser molt concrets, directes i adequats, d'aquesta manera no hem tingut cap conflicte a l'hora d'entendre'ls. A més a més, l'alumnat els trobava familiars i propers a ells i elles. Així mateix, com que hi havia materials visuals, però de diferents tipus va fer que l'alumnat posés més atenció i més entusiasme en profunditzar el tema.

Pel que fa als comportaments i les actituds que s'han pogut observar, cal destacar que no tot l'alumnat mostra les mateixes expressions, sinó que hi ha gran varietat, depenent també de la festa, de les quatre que anéssim a tractar. Tanmateix, en l'aula hi ha alumnat de diferents nacionalitats, com en moltes escoles actualment "*La diversidad cultural es una evidencia*" (Llevot Calvet, 2006, p. 9). Açò afectava al diàleg entre l'alumnat perquè alguns xiquets i xiquetes que no eren nascuts a Castelló, no acabaven de conèixer aquestes festes en la seua totalitat. Així mateix, hi havia xiquets i xiquetes que mostraven molta efusivitat a l'hora de veure el racó muntat i de seguida començaven a parlar de la temàtica exposada. Altres esperaven a què la docent els preguntés alguna cosa al respecte o a veure les reaccions dels companys/es. Poc a poc la mestra intentava que tots i totes foren partícips i que expressaren allò que veien. Aleshores, es pot dir que aquesta manera de treballar ha agradat molt a l'alumnat i aquest s'ha sentit molt còmode, ja que s'ha notat la seua participació en tot moment, sense cap tipus de vergonya.

Per altra banda, cal comentar que per a dur a terme algun racó dels quatre es va haver de fer alguna adaptació, com per exemple en el racó de la Magdalena. En aquest racó s'anava a presentar en dibuix la brusa, el mocador verd, el rotllo i la canya, però es va pensar que com que ho teníem en objecte real seria millor dur-ho, així l'alumnat ho veia com era en la realitat. Aquesta opció va ser encertada perquè l'alumnat ho va apreciar molt més i els va fer molta il·lusió.

Ara cal comentar els resultats obtinguts de cada racó, dels quatre, per separat. En primer lloc, el "Racó de la Festa" dedicat a les Carnestoltes va resultar a l'alumnat molt bonic com a decoració de l'aula i sobretot també els va fer molta il·lusió triar quina era la seua disfressa preferida de les quatre que hi havia dibuixades. També els va agradar la idea d'escriure ells i elles les paraules més característiques d'aquesta festa, així notaven que en el racó hi havia feina seua inclosa. L'últim dia d'aquest racó, ens vam quedar sorpreses de tot allò que havien après.

Amb el "Racó de la Festa" fet per a treballar la Magdalena, tot l'alumnat volia ser participi i pintar alguna lletra per al títol. A més a més, quan van endevinar que teníem el pregó al "Racó de la Festa", de seguida tots i totes volien llegir-lo, ja que és una edat en la que van tenint curiositat per llegir tot allò que veuen. El que els va costar un poc d'endevinar va ser la solució a l'endevinalla, aleshores els vam haver d'ajudar, però poc a poc i donant-los alguna pista ho van arribar a saber. Fins i tot, van arribar a aprendre-la de memòria.

Pel que fa al tercer "Racó de la Festa", amb el que vam treballar la Pasqua, cal destacar que el que més li va cridar l'atenció a l'alumnat va ser el colorit dels ous i de la mona de Pasqua, així com la milotxa. Volien realitzar cadascú la seua milotxa, però per temps no va ser possible. A més a més, van arribar a ensenyar-se de memòria la cançó tradicional de Pasqua. Tanmateix, a dies d'avui, en les estones lliures encara la canten tots junts.

Quant a l'últim "Racó de la Festa" que es va treballar, que va ser el del Dia del Llibre, acompanyat de la llegenda de Sant Jordi, ens vam donar compte de què l'alumnat va tenir més curiositat per la història del cavaller Sant Jordi que per saber perquè el 23 d'abril era el Dia del Llibre. Es creu que açò és degut a la creativitat dels dibuixos, és a dir, que l'alumnat tenia curiositat per a què la docent els lligués el significat de cada imatge i els contés la història, la qual els va agradar molt.

Per a finalitzar, cal dir que a partir d'aquesta posada en pràctica, s'ha aconseguit un dels objectius principals, és a dir, s'ha arribat a crear en la imatge un recurs metodològic de primera importància dins de les aules d'Educació Infantil. És un recurs molt útil i que ajuda a l'alumnat en el seu aprenentatge. Tanmateix, el mateix alumnat ha demostrat amb el seu comportament que tenien curiositat i ganes de més racons, de conèixer nous temes.

Per últim, abans d'acabar aquest apartat, existeix la necessitat de destacar la gran i completa implicació per part de l'alumnat en el procés d'ensenyança-aprenentatge, ja que des del dia que se'ls va explicar la proposta de fer un nou racó a l'aula, han mostrat una actitud participativa i molta il·lusió per treballar. Açò, ha fet que la docent es senti molt bé veient com en aquest treball no sols viu ella una experiència, sinó que la comparteix amb altres persones.

5- Conclusions

Després de la realització d'aquest treball de final de grau, es considera que s'ha complert amb l'objectiu principal comentat inicialment: demostrar, a través de l'observació directa, contínua i sistemàtica, que la imatge serveix com a un recurs metodològic efectiu en l'Educació Infantil.

Per a continuar, caldria començar aquest apartat comentant que després de fer la recerca bibliogràfica per a poder redactar aquest treball, es va arribar a la conclusió de què es devia d'actualitzar informació d'aquest camp perquè no hi havia massa.

A més, es va pensar una manera innovadora de poder realitzar aquest estudi, com ha sigut a través del "Racó de la Festa".

Quant a la metodologia que s'ha utilitzat, cal dir que la docent ha quedat molt satisfeta, ja que s'ha pogut aconseguir tot allò que es va proposar. És a dir, no es volia fer un estudi el qual estigués basat en classes magistrals, sinó un estudi en el que es pogués fer particip a l'alumnat d'una manera activa i que entre tots i totes poguéssim divertir-nos i passar-ho bé al mateix temps que aprenguéssim aspectes nous de temes ja coneguts, com han sigut aquestes quatre festes treballades. A més a més, s'ha arribat a la conclusió de que la posada en pràctica dels racons mitjançant aquest mètode va resultar molt amena per a l'alumnat perquè era un moment en el que ells i elles desemboiraven dels temes habituals a l'aula.

Tanmateix, després d'aquesta observació i posada en pràctica del "Racó de la Festa", s'ha arribat a la conclusió del paper que té la imatge en l'educació com a recurs metodològic, sent, per suposat, una eina clau per al procés d'ensenyança-aprenentatge de l'alumnat. Doncs, aquest aprenentatge mitjançant les imatges, aporta a l'alumnat una sèrie d'objectius, com són:

- Ajudar a adquirir conceptes.
- Ajudar al desenvolupament de l'alumnat.
- Aprendre a ser crítics.
- Desenvolupar les capacitats perceptives de l'alumnat.
- Focalitzar l'atenció de l'alumnat.
- Fomentar el paper actiu de l'alumnat .
- Motivar a l'alumnat.

Sí que és cert que aquest treball podria ampliar-se realitzant l'estudi als altres dos nivells del segon cicle d'Educació Infantil, així com també a tot el primer cicle d'Educació Infantil. Així seria la manera en què es podrien comprovar els resultats obtinguts per a saber si en tots els cassos s'arriba o no a aconseguir el objectiu previst inicialment. D'aquesta manera, també es pot esbrinar si la imatge com a recurs metodològic és igual d'efectiva en tots els nivells, o, per contra, es mostren canvis depenent de l'edat de l'alumnat.

A més a més, cal comentar que havent estat realitzant tota la pràctica, hem anat adonant-nos de què poc a poc hem introduït la escriptura i objectes reals per a acompanyar als recursos visuals. En açò ens referim a què no sols hem acabat utilitzant imatges com a tal, sinó que a més també hem fet ús de lletres de cançons, sempre acompanyades d'un dibuix, de lletres de poemes, d'endevinalles, etc. Si hem utilitzat aquests recursos, apart de les imatges i objectes, ha sigut perquè a l'estar realitzant aquesta pràctica en una classe de cinc anys, l'alumnat ja mostra curiositat per a llegir, aleshores vam creure convenient introduir aspectes d'aquest tipus per a acompanyar als visuals.

Per últim i com a conclusió final, abans d'acabar aquest TFG, cal deixar constància de la importància que té la imatge en Educació Infantil i la gran ferramenta que suposa per a treballar d'una manera diferent, en la què l'alumnat sigui el principal protagonista actiu. A més a més, les

imatges permeten a l'alumnat, observar, saber extraure la informació i analitzar-la amb autonomia i amb un punt de vista totalment crític. D'aquesta manera, hem pogut ajudar a formar uns xiquets i xiquetes autosuficients, capaços d'investigar i estudiar temes d'una forma crítica, autònoma i decisiva.

6-. Bibliografia i webgrafia

Bassedas, E., Huguet, T. i Solé, I. (1996). *Aprender i ensenyar a l'educació infantil*. Barcelona: Graó de serveis pedagògics.

Llevot Calvet, N. (2006). *La educación intercultural: discursos y prácticas*. Lleida: Universidad de Lleida.

Means, R. K. (1979). *Metodología y educación*. Buenos Aires: Paidós.

Ontoria Peña, A. i Molina Rubio, A. (1988). *Metodología participativa en el aula*. Córdoba: Universidad de Córdoba.

Santos Guerra, M. A. (1984). *Imagen y educación*. Madrid: Anaya.

Taddei, N. (1979). *Educación con la imagen*. Madrid: Marova.

Yamila Rigo, D. (2014). Aprender y enseñar a través de imágenes. Desafío educativo. *Arte y sociedad. Revista investigación (ASRI)*, (6), 1-8.

ANNEXOS

Annex 1: Títol del "Racó de la Festa"

Annex 2: "Racó de la Festa", les Carnestoltes.

Annex 3: "Racó de la Festa", la Magdalena.

Annex 4: "Racó de la Festa", la Pasqua.

Annex 5: "Racó de la Festa", el Dia del Llibre, acompanyat de la llegenda de Sant Jordi.

